

DOI <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-158.2024.11>

УДК 378.14

**Погребняк Д. В., Жембровський С. М.,
Вербин Н. Б., Білошицький В. В.**

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ТРЕНЕРА З ВИДУ СПОРТУ У ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізовано сучасні підходи в дослідженнях науковців у галузі фізичної культури і спорту щодо діяльності тренера з виду спорту під час підготовки курсантів у вищих військових навчальних закладах (далі – ВЗВО). Визначено, що в умовах тривалої збройної агресії російської федерації проти нашої держави, зменшення кількості спортивних заходів (змагань) різного рівня, часу на підготовку збірних команд з видів спорту, обмеження можливостей застосування матеріально-технічної бази ВЗВО, а також поєднання функціональних обов'язків за відповідною штатною посадою та роллю тренера, діяльність тренера з виду спорту має ряд складнощів і потребує ретельного обговорення. Саме тому важливо визначити основні заходи щодо нормалізації відповідної тренерської діяльності, яка відіграє провідну роль у процесі фізичного вдосконалення військовослужбовців ВЗВО.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підвищення рівня фахової компетентності, психологічної стійкості тренера з виду спорту у ВЗВО, уміння приймати раціональні рішення, особливо в екстремальних ситуаціях тренувальної і змагальної діяльності. Сучасна військова освіта розглядає тренера з виду спорту як фахівця, який має ґрунтовні знання в сфері фізичної культури і спорту, педагогіці, психології, уміння, навички та здатності якісно організувати навчально-тренувальний процес, а також позитивно впливає на становлення майбутніх офіцерів під час їх навчання у ВЗВО.

З метою кращого розуміння ролі тренера з виду спорту у ВЗВО, нами було розглянуто основні складові його діяльності, визначено структуру, функції та рівні майстерності. Проаналізовано функціональні обов'язки тренерів з видів спорту у ВЗВО в умовах протидії Збройними Силами (далі – ЗС) України російській агресії. Для досягнення цієї мети застосовуються методи аналізу, синтезу та метод контент-аналізу. Результати дослідження стали основою для визначення рівнів майстерності тренера з виду спорту у ВЗВО.

Ключові слова: вища освіта, курсант, рівні майстерності, тренер з виду спорту, фізична культура і спорт.

Однією з першочергових проблем нашої держави, коли ЗС України здійснюють активну протидію військовій агресії російській федерації, є якісна підготовка значної кількості особового складу. Надзвичайно важливу роль у її вирішенні відіграє фізична підготовка військовослужбовців та якісна організація всіх її складових (спортивно-масової роботи), яка стає необхідною умовою ефективного застосування військ (сил) під час виконання ними завдань за призначенням.

Забезпечення належної якості освітнього процесу з фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки, підвищення рівня теоретичних знань, практичної підготовленості (насамперед організаційно-методичних навичок, умінь та ухвалення управлінських рішень) випускників ВЗВО (ВНП ЗВО,

ЗФПВО, ВЛ) та НЦ всіх рівнів підготовки з питань керівництва, організації та проведення фізичної підготовки для виконання функціональних обов'язків за посадою є одним із пріоритетних напрямів удосконалення системи підготовки персоналу [4 с. 4].

Під час організації спортивно-масової роботи в умовах відбиття російської агресії спостерігається тенденція до збільшення навантаження на наукових та науково-педагогічних працівників, які здійснюють тренерську діяльність в інших видах службової діяльності, зменшення зацікавленості курсантів у підвищенні своєї спортивної майстерності, постійному перенесенні термінів проведення змагань, порушенні систематичності та неперервності навчально-тренувального процесу, що призводить до зниження ролі та місця збірних команд в освітньому процесі. Зважаючи на це, особливого значення набуває особистість тренера та його ставлення до службової діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій в обраному напрямі показав, що більшість наукових джерел охоплюють тренерську діяльність в закладах вищої освіти. Зі свого боку, роль тренера з виду спорту у ВЗВО залишається недостатньо дослідженою.

Так, у ході дослідження проаналізовані праці з проблем: фізичної підготовки курсантів ВЗВО ЗС України (Ю. Фіногенов, В. Кирпенко, С. Жембровський, О. Петрачков, І. Овчарук, С. Романчук, О. Старчук, В. Пронтенко, О. Михнюк, С. Юр'єв, В. Ягупов); особливості фізичної підготовки в інших військових формуваннях України (К. Бутенко, А. Чудик, А. Мельніков, В. Шинкарук, Д. Петрушин, Я. Сторчеус, О. Соловей, В. Богуславський, М. Пожидаєв, Д. Анісімов); фізичної підготовки в Збройних силах країн НАТО (Є. Анохін, С. Жембровський, О. Петрачков, А. Одеров, В. Климович, Р. Підлетейчук, М. Корчагін, Т. Круцевич, Н. Пангелова); організації та проведення спортивно-масової роботи (Є. Анохін, Г. Сухорада, В. Ягодзінський, О. Кісілюк, О. Десятка, Д. Полозенко); тренерської діяльності (В. Сергієнко, В. Кирпенко, В. Левків, І. Оксенюк, М. Краснопольський, Г. Проценко, М. Данилко, В. Толкач, М. Milistetd, P. Duffy).

Таким чином, аналіз актуальних досліджень засвідчив, що проблемні питання діяльності тренера знайшли лише часткове відображення у наукових доробках вчених.

Метою статті є: аналіз діяльності позаштатного тренера з виду спорту у ВЗВО; визначення основних складових його роботи, рівнів майстерності з урахуванням сучасних вимог до військової освіти і протидії російській агресії.

Науковий аналіз поняття "тренер" у словниковій літературі вказує на його різнобічне смислове значення: "тренер" – "фахівець, що керує тренуванням спортсменів з певного виду спорту" [7]; "тренер" – "педагог, фахівець у певному виді спорту, що займається підготовкою спортсменів" [6, с. 51].

Складність узагальнення сучасного уявлення про сутність і структуру діяльності тренера з урахуванням особливостей освітнього процесу в умовах воєнного стану посилена значною кількістю чинників, що стимулюють проведення нових досліджень, вивчення результативності його роботи та

виявлення нових підходів до виконання його функціональних обов'язків.

Аналіз керівних документів надав можливість визначити декілька категорій посадових осіб, які в Збройних Силах України мають право займатися тренерською діяльністю, а саме:

- у військових частинах – позаштатні тренери з видів спорту (серед військовослужбовців або працівників ЗС України);
- у ВЗВО – позаштатні тренери з видів спорту (серед наукових чи науково-педагогічних працівників) або штатні (за наявності відповідної посади);
- у спортивних клубах – штатний тренерсько-викладацький склад.

Так, відповідно до керівних документів в ЗС України для допомоги фахівцям фізичної підготовки і спорту в організації та проведенні навчально-тренувальної та виховної роботи у спортивних командах (секціях) військової частини серед інструкторів з фізичної підготовки і спорту, найбільш підготовлених спортсменів – військовослужбовців або працівників Збройних Сил призначається тренер з виду спорту, який:

- організовує, методично правильно проводить навчально-тренувальний процес та виховну роботу в спортивній команді (секції);
- бере участь в оформленні матеріалів на присвоєння особовому складу спортивних розрядів і звань, визначених Єдиною спортивною класифікацією України;
- бере участь у проведенні змагань з виду (видів) спорту у військовій частині [1, с. 30].

Водночас організація фізичної підготовки військовослужбовців у ВЗВО має певні особливості, пов'язані із забезпеченням пріоритетних напрямів діяльності закладу та специфікою організації освітньої діяльності курсантів (слухачів).

Важливою формою фізичної підготовки особового складу у ВЗВО є спортивно-масова робота, яку організовує кафедра фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту. Обов'язковим елементом її організації є наказ начальника ВЗВО про організацію спортивно-масової роботи на навчальний рік, якому вказують склад спортивного комітету ВЗВО, тренерів з видів спорту, склад збірних команд, графік їх тренувань [3, с. 204].

Навчально-тренувальні заняття з видів спорту проводяться у години спортивно-масової роботи, самостійної роботи (підготовки), у вільний від занять час: у спортивних командах (секціях) військових частин – 4-6 разів на тиждень тривалістю до 2 год. кожне; у спортивних командах підрозділів – 3-5 разів на тиждень тривалістю до 2 год. кожне [1, с. 30]. Також, відповідно до наказу начальника ВЗВО, спортивні команди або окремі здобувачі вищої освіти можуть тренуватися за межами навчального закладу.

У ВЗВО тренерами з видів спорту зазвичай призначають осіб офіцерського складу серед наукових та науково-педагогічних працівників. Також до виконання обов'язків тренера можуть залучатися військовослужбовці сержантського складу та працівники ЗС України, які мають відповідну освіту та кваліфікацію. Важливою умовою є наявність у них значних спортивних успіхів з

обраного виду спорту та досвіду тренерської діяльності.

Аналіз службової діяльності тренерсько-викладацького складу спортивного клубу показав, що тренер команди виконує такі завдання, як:

- проведення навчально-тренувальної та виховної роботи у команді;
- участь у відборі спортсменів, які плануються до призову на військову строкову службу та на військову службу за контрактом;
- розроблення тренувальних програм та планів занять, перспективних і річних особистих планів підготовки, контрольних завдань для спортсменів;
- вдосконалення фізичної, технічної, тактичної та психологічної підготовки спортсменів, контроль за дотриманням спортсменами спортивного режиму, виховання в них високих моральних якостей, дисциплінованості та працьовитості;
- забезпечення постійного вдосконалення спортивних якостей спортсменів та ефективність проведення навчально-тренувальних занять;
- систематичне підвищення свого професійного рівня, знання тенденцій розвитку свого виду спорту, вивчення та використання передового досвіду сучасних методик спортивного тренування;
- ведення журналу обліку навчально-тренувальної роботи та контроль за ходом виконання особистих планів підготовки спортсменів;
- виконання заходів щодо збереження, правильної експлуатації та ефективного використання споруд, спортивного майна, знаряддя та інвентарю, підтримання у чистоті місць проведення навчально-тренувальних занять;
- виконання заходів повсякденної діяльності та розпорядку дня на відповідних спортивних базах [3, с. 276].

Розглядаючи структуру діяльності тренера з виду спорту, вчені виділяють такі види його підготовленості: загальнотеоретичну базову, спеціально-теоретичну базову, професійно-педагогічну та професійно-практичну підготовленість.

За допомогою педагогічного спостереження та опитування значної кількості наукових та науково-педагогічних працівників, які залучені до тренувальної діяльності з курсантами НУОУ, нами визначено основні складові роботи тренера й обґрунтовано сучасне бачення їх змістового наповнення:

- *організаційна робота* (передбачає планування навчально-тренувального процесу, розробку відповідних наказів та розпоряджень на їх організацію та проведення, участь у всіх видах забезпечення);
- *навчальна робота* (поетапне засвоєння програмного матеріалу, оволодіння вміннями та навичками з обраного виду спорту відповідно рокам навчання);
- *виховна робота* (здійснення заходів, спрямованих на підвищення поваги та довіри до тренера, створення сприятливого мікроклімату, налагодження взаємодії та зворотного зв'язку між тренером і тими, хто тренується);
- *оздоровча робота* (відповідальність тренера за дотримання вимог техніки безпеки на заняттях, попередження травматизму та профілактику

захворювань серед курсантів);

– *підвищення кваліфікації та професійного рівня* (впровадження у тренерську діяльність нових практик і методик із застосуванням сучасних технологій, підвищення кваліфікації за відповідним напрямом підготовки).

Фахівці системи фізичної культури і спорту вважають, що сучасний тренер має вміти передусім планувати, організовувати і проводити тренувальні заняття з використанням інноваційних технологій, застосовувати на заняттях сучасні засоби й методи фізкультурно-спортивної діяльності, адекватні віковим групам, тих, які займаються, оцінювати ефективність використовуваних технологій і контролювати якість навчально-тренувального процесу, аналізувати й коригувати свою професійну діяльність.

У технологічному компоненті діяльності тренера з виду спорту інноваційний підхід проявляється насамперед у:

– розробленні плану проведення тренування відповідно до кінцевої мети навчально-тренувального процесу;

– конструюванні навчально-тренувальної та пізнавальної інформації;

– складанні методик діагностування особистості спортсмена, визначення прогнозу його фізичного розвитку та результату;

– побудові взаємин з суб'єктами тренувального процесу на основі співпраці: взаємоповаги, взаємодовіри, доброзичливої взаємодопомоги, співтворчості;

– забезпеченні максимальної індивідуалізації, інтенсифікації тренувального процесу [5, с. 6-7].

На нашу думку, тренер з виду спорту у ВЗВО має бути ініціативним, вимогливим, постійно розвиватися, підвищувати рівень своїх теоретичних знань, практичних вмінь та здатностей, дотримуватися здорового способу життя, впевнено ухвалювати рішення й активно впроваджувати їх у свою діяльність, зокрема в екстремальних ситуаціях військової служби.

Аналіз наукової літератури за темою дослідження та безпосередньо діяльності тренера дає змогу виділити такі його функції, як:

– *освітня* (передбачає засвоєння знань, формування вмінь і навичок з обраного виду спорту);

– *виховна* (формування та розвиток у курсантів (слухачів) світогляду, моральних, трудових, естетичних, етичних уявлень, поглядів та переконань, виховання у них свідомості і відповідальності за виконання поставлених цілей);

– *інформаційна* (тренер розглядається як фахівець, який здійснює роботу із загального розвитку курсантів (слухачів), їх мислення, волі, емоцій, навчальних інтересів і здібностей, володіє необхідними знаннями в галузі спорту та суміжних дисциплін (педагогіці, психології, теорії та методики спортивного тренування, фізіології тощо);

– *управлінська* (здійснення тренером якісного планування, організації, проведення та контролю навчально-тренувального процесу);

– *адміністративна* (проведення заходів щодо забезпечення навчально-тренувального процесу необхідним спортивним інвентарем та обладнанням,

формування кошторису спортивних заходів, документальне оформлення проїзних документів, трансфер і супроводження військовослужбовців, узгодження питань щодо їх проживання та харчування, медичне забезпечення тощо);

– *комунікативна* (активна взаємодія тренера з командирами військових підрозділів, спортивними федераціями всіх рівнів, батьками, спонсорами, меценатами, засобами масової інформації).

Як ми можемо бачити, функціональні обов'язки тренера є досить широкими, але в основному вони зводяться до вирішення комплексу педагогічних, виховних, управлінських, господарських завдань. У практичній площині це:

- відбір та комплектація збірних команд;
- організація навчально-тренувального та виховного процесу;
- організація підготовки та участі в змаганнях різних рівнів;
- організація матеріально-технічного забезпечення запланованих заходів.

Ефективність діяльності тренера значною мірою залежить від його особистості, світогляду, здібностей, характеру [2, с. 16].

Важливого значення для якості підготовки курсантів у ВЗВО набуває майстерність тренера. Від того, як побудований навчально-тренувальний процес, які застосовуються форми, методи, прийоми навчання, тренування та виховання, залежать і спортивні результати курсантів.

З метою визначення рівнів майстерності військовослужбовців та цивільного персоналу, які виконують обов'язки тренерів із видів спорту у ВЗВО, нами було проведено анкетування наукових та науково-педагогічних працівників і курсантів – членів збірних команд університету. Анкетування тренерського складу здійснювалось з питань ставлення до виконання ними своїх обов'язків за методикою самооцінювання та взаємооцінювання. Питання, запропоновані в анкетах для членів збірних команд, надали можливість з'ясувати їх ставлення до свого тренера, його спроможності реалізовувати освітню, виховну, інформаційну, управлінську, комунікативну, адміністративну функції тренерської діяльності.

Отже, аналіз наукової літератури, опитування науково-педагогічних працівників, курсантів та результатів виступів спортсменів на змаганнях різного рівня надали можливість визначити три рівні майстерності тренера – високий, середній і низький.

Високий рівень майстерності передбачає позитивне ставлення тренера до своєї діяльності, наявність стійкого інтересу та мотивації до справи, розуміння мети та завдань навчально-тренувального процесу, уміння планувати шляхи їх вирішення, бути спрямованим на результат. Під час тренерської діяльності здатні проявляти емпатію до військовослужбовців, враховувати особливості віку, статі, стану здоров'я, фізичного розвитку, рівень спортивної майстерності та фізичної підготовленості. Тренер активно цікавиться новими дослідженнями в галузі фізичної культури і спорту, педагогіки, психології, а його педагогічна діяльність є активною і

цілеспрямованою. Тренер високого рівня вміє контролювати свої дії та дії курсантів, об'єктивно оцінювати спільну діяльність, бути вимогливим до них і до себе. Він позитивно впливає на військовослужбовців, привчає їх до свідомого навчання, виховання, відпочинку, харчування, сну, дотримання санітарно-гігієнічних правил. У своїй діяльності він здатний створювати обстановку, яка сприятиме розвитку ініціативи, самостійності, творчості і відповідальності курсантів за свої дії. Тренер має високий рівень організаторських умінь і навичок, є прикладом для військовослужбовців в своїй професійній і фаховій діяльності.

Для тренера *середнього рівня* майстерності загалом характерне позитивне ставлення до тренерської діяльності, наявність інтересу та мотивації до справи, розуміння мети та завдань навчально-тренувального процесу. Водночас йому цікавий лише процес, а не кінцевий результат діяльності. Під час тренерської роботи вибірково проявляє емпатію до військовослужбовців, не повною мірою враховує особливості віку, статі, стану здоров'я, фізичного розвитку, рівень спортивної майстерності та фізичної підготовленості. Тренер цікавиться дослідженнями в галузі фізичної культури та спорту, педагогіки, психології, але його педагогічна діяльність, активність і цілеспрямованість має періодичний характер. Тренер середнього рівня не завжди усвідомлює послідовність своїх дій, іноді не може пояснити їхню доцільність, періодично здійснює контроль за діями курсантів, суб'єктивно оцінює спільну діяльність, не в повній мірі вимогливий до них і до себе. Має частковий вплив на військовослужбовців, проводить періодичну роботу щодо їх свідомого навчання, виховання, відпочинку, харчування, сну, дотримання санітарно-гігієнічних правил. В своїй діяльності він частково здатний створювати обстановку, яка сприятиме розвитку ініціативи, самостійності, творчості й відповідальності курсантів за свої дії. Тренер має середній рівень організаторських умінь і навичок.

Низький рівень майстерності передбачає негативне ставлення до тренерської діяльності, відсутність інтересу та мотивації до справи. Мета роботи такого тренера не визначена, в основі його діяльності лише тактичні та короткочасні завдання. Під час тренерської роботи не проявляє емпатію, не враховує особливості віку, статі, стану здоров'я, фізичного розвитку, рівень спортивної майстерності та фізичної підготовленості військовослужбовців. Тренер не цікавиться дослідженнями в галузі фізичної культури і спорту, педагогіки, психології, не активний і не цілеспрямований в педагогічній діяльності. Тренер низького рівня майже не усвідомлює послідовність своїх дій, не може пояснити їхню доцільність, не здійснює контроль за діями курсантів, суб'єктивно оцінює спільну діяльність, не вимогливий до них і до себе. Тренер майже не впливає на військовослужбовців, не проводить роботу щодо їх свідомого навчання, відпочинку, харчування, сну, дотримання санітарно-гігієнічних правил. У своїй діяльності він не здатний створювати обстановку, яка сприятиме розвитку ініціативи, самостійності, творчості та відповідальності курсантів за свої дії. Військовослужбовці позбавлені

можливості виявити свою активність через суттєві вимоги беззаперечного підпорядкування, що призводить до застосування тренером заходів примусового характеру. Саме тому курсанти часто не приховують негативного ставлення до тренера, чинять протидію та допускають репліки на його адресу. Тренер має низький рівень організаторських умінь і навичок.

Висновки. Тренер з виду спорту є однією з ключових постатей навчально-тренувального і виховного процесів у ВЗВО. Від його професійної компетентності, рівня майстерності, особистісних якостей та ставлення до тренерської діяльності залежать не лише спортивні досягнення курсантів, але й рівень їх готовності до виконання завдань під час майбутньої військово-професійної діяльності.

Отже, сучасна військова освіта розглядає тренера з виду спорту як фахівця, який має ґрунтовні знання у галузі фізичної культури і спорту, педагогіці, психології, уміння, навички та здатності якісно організувати навчально-тренувальний процес, а також позитивно впливає на становлення майбутніх офіцерів під час їх навчання у ВЗВО.

Використана література:

1. Великий тлумачний український словник. URL : <http://www.slovník.net>.
2. Момот О. О. Словник термінів та понять зі спортивних дисциплін : навч.-метод. посіб. Полтава : НПУ імені В. Г. Короленка, 2019. 147 с.
3. Наказ Міністерства оборони України від 05 серпня 2021 року № 225 “Про затвердження Інструкції з фізичної підготовки в системі Міністерства оборони України”, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 01 жовтня 2021 № 1289/36911.
4. Петровская Т. В. Мастерство спортивного педагога : науч.-метод изд. Киев : “ЧПП”, 2004. 104 с.
5. Сергієнко В. М. Фізкультурно-спортивна діяльність тренера з виду спорту : навч. посіб. Суми : СДУ, 2022. 184 с.
6. Управління фізичною підготовкою та спортивною діяльністю в системі Міністерства оборони України : навч. посіб. / С. М. Жембровський та ін. Київ : НУОУ, 2024. 188 с.
7. Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка та спорт : підручник / колектив авторів ; за ред. Ю. С. Фіногенова. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2014. 468 с.

References:

1. Velykyi tлумachnyi ukrainskyi slovník [A large explanatory Ukrainian dictionary]. URL : <http://www.slovník.net> [in Ukrainian].
2. Momot O. O. Slovník terminiv ta poniat zi sportyvnykh dystsyplin : navch.-metod. posib. [Dictionary of terms and concepts from sports disciplines : teaching-method. manual]. Poltava : NPU imeni V. H. Korolenka, 2019. 147 s. [in Ukrainian].
3. Nakaz Ministerstva oborony Ukrainy vid 05 serpnia 2021 roku № 225 “Pro zatverdzhennia Instruktсии z fizychnoi pidhotovky v systemi Ministerstva oborony Ukrainy”, zareiestrovanyi v Ministerstvi yustytсии Ukrainy 01 zhovtnia 2021 № 1289/36911 [Order of the Ministry of Defense of Ukraine dated August 5, 2021 No. 225 "On the approval of the Instruction on physical training in the system of the Ministry of Defense of Ukraine", registered in the Ministry of Justice of Ukraine on October 1, 2021 No. 1289/36911] [in Ukrainian].
4. Petrovskaia T. V. (2004). Masterstvo sportyvnoho pedahoha : nauch.-metod yzd. [Mastery of a sports teacher: scientific method ed.]. Kyev : “ChPP”. 104 s. [in Ukrainian].
5. Serhiienko V. M. (2022). Fizkulturno-sportyvna diialnist trenera z vydu sportu : navch. posib. [Physical culture and sports activity of a sports trainer: teaching. manual]. Sumy : SDU. 184 s. [in Ukrainian].
6. Upravlinnia fizychnoiu pidhotovkoiu ta sportyvnoiu diialnistiu v systemi Ministerstva oborony Ukrainy : navch. posib. [Management of physical training and sports activities in the system of the Ministry of

- Defense of Ukraine: training. manual] / S. M. Zhembrovskiyi ta in. Kyiv : NUOU, 2024. 188 s. [in Ukrainian].
7. Fizychnе vykhovannia, spetsialna fizychna pidhotovka ta sport : pidruchnyk [Physical education, special physical training and sports: textbook] / kolektyv avtoriv ; za red. Yu. S. Finohenova. Kyiv : NUOU im. Ivana Cherniakhovskoho, 2014. 468 s. [in Ukrainian].

D. POHREBNIAK, S. ZHEMBROVSKYI, N. VERBYN, V. BILOSHYTSKYI. Modern aspects of the activity of a sports coach in higher military educational institutions.

One of the primary problems of our country, when the Armed Forces of Ukraine are actively countering the military aggression of the Russian Federation, is the quality training of a significant number of personnel. The physical training of servicemen and the high-quality organization of all its components (including sports and mass work) play an extremely important role in solving this problem, which becomes a prerequisite for the effective use of troops (forces) in the performance of their assigned tasks.

The purpose of the article is to analyze the activities of a freelance sports coach in a military university; to determine the main components of his work, levels of skill, taking into account modern requirements for military education and countering russian aggression.

With the help of pedagogical observation and a survey of a significant number of researchers and academic staff involved in training activities with cadets in higher military educational institutions, we have identified the main components of the trainer's work and substantiated a modern vision of their content.

A sports coach is one of the key figures in the educational and training processes in a military university. Not only the sports achievements of cadets, but also the level of their readiness to perform tasks during future military and professional activities depend on their professional competence, level of skill, personal qualities and attitude to coaching.

Modern military education considers a sports coach as a specialist who has a thorough knowledge of physical culture and sports, pedagogy, psychology, skills and abilities to organize the training process in a quality manner, and who has a positive impact on the development of future officers during their studies at military universities.

Keywords: higher education; cadet; skill levels; sports coach; physical culture and sports.

DOI <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-158.2024.12>

УДК 373.3.091.2:005.342-047,64

Романчук А. І.

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ
ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

У процесі дослідження встановлено, що технології управління в початковій школі – це сукупність прийомів, методів, та інструментів, які застосовуються для організації освітнього процесу з метою досягнення поставлених цілей. Вони базуються на системному підході, який враховує особливості молодшого шкільного віку, психолого-педагогічні закономірності та інноваційні підходи до навчання.

Автором у ході дослідження теоретичних засад технологій управління у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) з'ясовано, що воно включає вивчення різноманітних аспектів, таких як організаційні підходи, педагогічні теорії, методологічні основи та управлінські